

широким спектром відповідних засобів та методів, що допоможуть у реалізації основних напрямів функціоналу фахівців з управління заготівельною діяльністю.

Пропонуємо поширення ініціативи щодо активізації об'єднань мікро і малих підприємств на засадах кооперації для централізованого зосередження низки функцій, особливо у сфері заготівельної діяльності відносно найбільших видів витрат. Формування таких об'єднань є можливим за територіальною ознакою, зокрема одним із дієвих критеріїв об'єднання може стати результатний показник кластерного аналізу, який буде проведено на основі вдало підібраних параметрів функціонування сільськогосподарських підприємств району, чи декількох районів області. Низка конкретних переваг таких об'єднань на основі синергетичного ефекту проявиться у різних аспектах соціально-економічного розвитку сільських територій. Вони повинні характеризуватися конкретним координаційним центром, без втрати автономності підприємств.

Можливість об'єднання підприємств аграрного сектора на базі кластеру заготівель забезпечить синергетичний ефект від їх ефективної взаємодії, що проявиться у вигляді мінімізації витрат сільськогосподарських виробників а також забезпеченні конкурентоспроможності їх продукції, поширенні принципів логістичного управління, нарощенні обсягів продажів аграрної продукції, ефективнішого використання природних ресурсів та відходів, поліпшення екологічної ситуації в регіонах.

Література:

1. Жуков А.С. Заготовительная деятельность потребительской кооперации на селе. Научный журнал: Экономика сельскохозяйственных и перерабатывающих предприятий. 2013. – [Електронний ресурс]. – режим доступу: <http://naukarus.com>

Кирилюк В.В.,

к.е.н., старший викладач кафедри управління персоналом та економіки праці
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»

СУТНІСТЬ СОЦІАЛЬНОГО КАПІТАЛУ НА РІЗНИХ РІВНЯХ АНАЛІЗУ

Термін «соціальний капітал» вперше був застосований американським дослідником Л.Дж. Ганіфаном у 1920 році в дискусії з приводу громадських центрів у сільських школах для позначення «субстанцій, важливих у щоденному житті людей». Такими «субстанціями», згідно його тверджень, були солідарність і соціальні зв'язки між тими, хто утворює соціальну групу [2, с. 1].

Дж.Коулман використовує поняття соціального капіталу для аналізу відносин всередині групи людей, об'єднаних спільністю норм, цінностей, світогляду, а також взаємними зобов'язаннями і очікуваннями. [1, с. 91].

Сутність соціального капіталу можливо краще ідентифікувати за умови розгляду його на різних рівнях аналізу. На особистісному рівні соціальний капітал можна розглядати як здатність індивіда цілеспрямовано використовувати доступні через членство у певній групі або мережі реальні чи потенційні ресурси та/або отримувати певні переваги. Носіями соціального капіталу у цьому випадку виступає родина, друзі, а мережею – особисті зв'язки через участь у неформальних групах та об'єднаннях.

Індивіди, що вдало використовують соціальний капітал, одержують кращі робочі місця, кращий компенсаційний пакет, швидше просування, тобто ефективніше використовують свій людський та інтелектуальний капітал порівняно з тими, хто не здатний або не схильний підключати силу соціального капіталу. Так, значна частина людей знаходять роботу через персональні контакти. Вони одержують кращі робочі місця, ніж ті, що доступні через формальні канали; і вони залишаються на цих робочих місцях довше [3, с. 37].

На рівні підприємства (організації) соціальним капіталом є нематеріальний актив, що створюється організацією через систему соціальних взаємовідносин на внутрішньоорганізаційному, міжорганізаційному та організаційно інституціональному рівні та чинить синергетичний вплив на результати її діяльності завдяки здатності мобілізувати ресурси чи знижувати витрати. В цьому випадку мережами-носіями соціального капіталу є: заклади освіти та професійної підготовки; підприємства; установи; громадські організації; політичні партії та інші формальні організації і об'єднання.

Соціальний капітал організації може розглядатися як неформальні відносини між працівниками і колективами з приводу перетворення соціального потенціалу на трудовий потенціал працівників, який, у свою чергу, реалізується в людський капітал, забезпечуючи збільшення доданої вартості. Характер соціальної мережі залежить від учасників соціальних контактів (працівників), їх активності, стилю управління, корпоративної культури тощо. Соціальний капітал опосередковано впливає на економічну ефективність праці завдяки збільшенню трудового потенціалу, що, в свою чергу, може забезпечити конкурентні переваги і збільшити прибуток організації за рахунок соціальної активності [4, с. 469].

При розгляді кількості і якості соціальних зв'язків членів організації звичайно беруть до уваги зв'язки, що виходять за її межі. Це обумовлене тим фактом, що кожна організація зацікавлена у своєму самозбереженні, яке забезпечується залученням усіх доступних ресурсів. Однак, використання соціальних мереж для одержання додаткових ресурсів усередині організації може привести до певного розбалансування її внутрішньої структури.

На макрорівні соціальний капітал відображається у такому трактуванні – сукупність норм, традицій, цінностей та довіри, що, через систему специфічних структурних форм (соціальних мереж) та інституцій визначає характер суспільної взаємодії [3, с. 36].

Соціальний капітал – унікальна міждисциплінарна категорія, яка є об'єктом дослідження соціології, економіки, психології, філософії та заснована на приналежності індивіда до певної соціальної групи, соціальній згуртованості та довірі. Група, всередині якої існує повне порозуміння, розділяє певні цінності, є соціально згуртованою, взаємно толерантною, здатна діяти більш ефективно і досягати поставлених цілей в коротші строки та з вищою якістю.

Література:

1. Coleman, James S. *Social Capital in the Creation of Human Capital. The American Journal of Sociology. 1988, Vol. 94. P. 95-120*
2. Hanifan L.J. *The Community Center. Boston, 1920. 588 p.*
3. Грішнова О. А. *Людський, інтелектуальний і соціальний капітал України: сутність, взаємозв'язок, оцінка, напрями розвитку. Соціально-трудова відносина: теорія та практика. 2014. № 1. С. 34-40*
4. Мазіна Н.С. *Соціальний капітал організації: структура, аналіз, підходи до виміру. Сучасні суспільні проблеми у вимірі соціології управління: збірник наукових праць ДонДУУ. Том XV. Серія «Спеціальні та галузеві соціології». 2014, № 281. С. 462-473*

КЛИМЧУК О.,

д.е.н, доцент, доцент кафедри адміністративного менеджменту та альтернативних джерел енергії
Вінницького національного аграрного університету

ТЕНДЕНЦІЇ ФОРМУВАННЯ РИНКУ БІОПАЛИВ У КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Сучасні процеси глобалізації світової економіки не залишають осторонь практично жодну з країн нашої планети, а тому формування і функціонування національних ринків, у тому числі енергетичного, так чи інакше відбувається у тісному взаємозв'язку з розвитком продуктивних сил і суспільних відносин держави. Економічно розвинуті країни світу відкривають свої енергетичні сектори для встановлення міжнародної конкуренції та мають тісно співпрацювати із країнами третього світу в галузі становлення та розвитку відновлюваних джерел енергії, зокрема біопаливної індустрії, для задоволення енергетичних потреб цих країн, враховуючи екологічні вимоги.

В 2018 р. Україна посіла 83 місце зі 140 в рейтингу глобальної конкурентоспроможності економіки, маючи слабо розвинені інститути, вкрай нестійкі фінансову систему і макроекономічні показники. Згідно з рейтингом, за рівнем державних інститутів Україна знаходиться на 110 місці, за інфраструктурою – на 57 місці, за рівнем адаптації технологій – 77 місце [1]. У вітчизняних підприємств існують такі проблеми у сфері визначення та становлення власної конкурентоспроможності: політична й економічна криза, інфляція, низький рівень інформаційного забезпечення, відсутність чітких цілей і завдань оцінювання, інтуїтивний характер проведення оцінки [2].

Одним із головних чинників наявності зазначених проблем є те, що у світовому масштабі Україна має найбільш енергетично затратну промисловість, відтак конкурентоздатність вітчизняної